

tanda, 116. Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare, 168.

DENUNTIATIONES MATRIMONIALES quid, V, 394. Datur gravis obligatio præmittendi eas matrimonio, *ib.* Tribus diebus festivis continuis, et quomodo, *ib.*, 393. Debent fieri in utraque parochia sponsorum, *ib.* Alia denuntiatione in loco parochiæ, 396. Quandoam fieri debeant in loco nativitatis, 397. Denuntiationes non requiruntur ad valorem, *ib.* Denuntiationes dispensando remittere potest episcopus, 398. Ex justa causa quis possit, *ib.* Enumerantur justæ causæ circa hoc, *ib.* Ante dispensationem debet cognoscere de causa, 399. Nomine ordinarii venit etiam vicarius generalis, *ib.* Potest ordinarius cum utroque dispensare, etsi unus sit alterius diœcesis, 400. Parochi non possunt dispensare in denuntiationibus matrimonialibus, *ib.* Bene vero declarare, eas non obligare, *ib.* In denuntiationibus an teneatur episcopus dispensare, 401. Postquam denuntiationes factæ sunt, tenentur sponsi post quatuor menses contrahere, vel novas denuntiationes procurare, 402. Tenetur etiam quisvis revelare impedimentum, quod inter spon- sos vigere scit, *ib.* Denuntiationes omittentium poenæ, *ib.* Etiam ex parte parochi, 403.

DENUNTIATIO quid, et quotuplex, VI, 9. Denuntiatio canonica quid, 23. Ad eam quinam teneantur, *ib.* Denuntiatio civilis quid, et cuius affectus, *ib.* Denuntiatio evangelica quid? et quænam requirantur ad eam, 10. Prærequiritur ad eam monitio, seu correctio fraterna, *ib.* Et quidem jure divino, *ib.* Nisi crimen jam sit notorium, 11. Vel vergat in præjudicium communitatis, vel tertii, monitione non avertendum, *ib.* Vel si monitio nihil profutura videtur, *ib.* Vel momenti præjudiciosa, 12. In religionibus, præsertim nostra, ordinariè loquendo, ad denuntian- dum nulla prærequiritur monitio, vel correctio fraterna, *ib.* Denuntiatio evangelica vocatur etiam fraterna, paterna, 10. Denuntiare evangelice quisvis potest, 14. Et quidem quodvis peccatum occultum, nemini nocivum, *ib.* Denuntianti evangelice tenetur iudex se accommodare, 13. Nisi crimen jam sit notorium, *ib.* Vel nocivum communitati, aut tertio, *ib.* Denuntiare evange- liche quisvis tenetur, *ib.* Nisi adsit causa excusans, *ib.* Denuntiatio judicialis quid, et quotuplex, *ib.* Alia est publica, alia privata, alia criminalis, *ib.* Quomodo fieri debet, et quæ requirantur ad eam, 16. Denuntiator judicialis tenetur denomi- nare testes, et mediâ probationis suggerere, 17. Non item probare delictum, *ib.* Et ad denuntia- tionem judicialem non requiritur prævia correc- tio evangelica, *ib.* An prærequiratur monitio, 19. Denuntiationem judicialem facere an et quando quis teneatur, *ib.* Debet denuntiare delictum communitati, vel tertio præjudiciosum, *ib.* Nisi spes certa appareat, damnum sola correctione fraterna averti posse, *ib.* Si delictum communi- tati, vel tertio præjudiciosum probari nequit,

nemo tenetur illud judicialiter denuntiare, *ib.* Bene vero monere iudicem, ut invigilet, et in- quirat, *ib.* Delicta notoria, et manifesta debent denuntari, 20. Etiam subinde occulta, nemini præjudiciosa, *ib.* Deductio practica, quod sæpe fieri debeat denuntiatio judicialis, præsertim in religionibus, ubi iudex tenetur ex officio inquirere de delictis manifestis, 21. Denuntiationem judicialem facere quis possit et teneatur? Et quando excusetur ab ea, compendiosa notitia, *ib.* Denuntiationis judicialis respectu iudicis effectus quinam, 22. Ea rite facta debet iudex instituere processum, *ib.* Et custodiæ causa carcerare de- nuntiatum, si suspectus sit de fuga, vel ne subornet testes, *ib.* Quæ carceratio apud nos debet fieri cum concilio peritorum in conventu, 23. Denuntiationis judicialis effectus respectu denun- tiati quinam, *ib.*

Denuntiatum judicialiter pendente denuntia- tione non potest promoveri ad dignitates, vel ordines, nec potest esse testis, vel accusator, etc., *ib.* Nisi crimen sit leve, 24. Vel manifeste appareat eam fieri ex calumnia, *ib.* Vel contra formam debitam, *ib.* Aut tantum civiliter, *ib.* Vel post lapsum unius anni, *ib.* Denuntiatio non impedit administrationem, et jurisdictionem of- ficii, vel dignitatis prius habitæ, *ib.* Nec facit ineligibilem, *ib.* Nisi infamia præcesserit, *ib.* De- nuntiatum judicialiter tenetur sub peccato mor- tali fateri veritatem legitime interrogatus, 25. Confessus vel convictus condemnatur ad poenam ordinariam, *ib.* Vel extraordinariam, *ib.* Denun- tiator evangelicus potest esse testis in processu, sicut etiam denuntiator judicialis ex officio, 39. Non item denuntiator judicialis voluntarius, *ib.* Bene vero denuntiator necessarius, *ib.* Deductio practica ad propositum, *ib.* Denuntiator, vel ac- cusator criminalis in probatione deficiens præsumitur calumniator, subjacet poenis, et quibus, 125.

DEPOPULATOR agrorum quis sit? et quando careat asylo, V, 238.

DEPOSITARIUS tenetur de dolo, et culpa lata, non item levi, IV, 127. Nisi fuerit conventum, *ib.* Vel quis se ipsum deposito obtulerit, *ib.* Aut mercedem receperit, *ib.* Vel sit in mora, *ib.* Con- ventio, ne dolo præstetur de futuro, est nulla, *ib.* Valida de præterito, 128. An teneatur potius sal- vare res depositas, quam proprias, 129. Quid si propriæ, vel alienæ sint pretiosæ, *ib.*

DEPOSITIO simplex, seu verbalis quid? cuius effectus? et ob quæ crimina contrahatur, VI, 532. Subinde tantum ex parte imponitur, *ib.* Depo- nendus ab officio, deponitur etiam a beneficio, *ib.* Sed non e contra, *ib.* Depositio in jure absoluta prolata indicat depositionem verbalem totalem ab omni munere clericali, *ib.* Beneficio et officio, *ib.* Depositio quomodo differat a privatione bene- ficii et suspensione, *ib.* Depositio verbalis ex na- tura sua est perpetua, 533. Circa quam nihilominus certis in casibus dispensare potest epis-

copus, *ib.* Ob quæ crimina quis incurrat poenam depositionis, *ib.* Depositio realis, vel degradatio, quid? et ob quæ crimina imponatur, *ib.* Ad eam semper requiritur sententia iudicis, *ib.* Et per illam, non item per verbalem amittitur privi- legium fori, et canonis, *ib.* Secundum aliquos imponitur ob quodvis crimen, ultimum suppli- cium secum trahens, 534. Rejicitur hæc opinio, *ib.* Et concluditur, eam ob sola crimina in jure ex- pressa incurri, *ib.* Allegantur hæc crimina, *ib.*

Depositio tam verbalis, seu simplex, quam reali, seu degradatio, a quibus, et quomodo fieri pos- sit, ac debeat, VI, 534. Simplex fieri potest ab epis- copo, et vacante Sede a capitulo, ac utriusque vicario generali ex speciali mandato, *ib.* Realis vero, seu degradatio a solo episcopo, *ib.* Utraque fieri debet assistente certo numero prælatorum, et quorum, 535. Qui non tantum consultivum, sed etiam decisivum votum habent, *ib.* Ita ut unanimis eorum consensus requiratur, *ib.* Modus et forma, quæ in degradatione reali servari de- bet, *ib.* Dum degradatus traditur curiæ sæculari, debet præmitti intercessio seria contra poenam mortis, eam tamen omittens non est irregularis, 536. Differentia inter depositionem simplicem, et degradationem, *ib.* Dum degradatus traditur curiæ sæculari, non potest iudex laicus petere, et examinare processum episcopi, non sit rite factus, 537. Nec instituere novum processum, si delictum est mere ecclesiasticum, *ib.* Bene vero si est mixti fori, *ib.*

DEPOSITUM quid et quotuplex, IV, 124. Judi- ciale vocatur etiam sequestrium sive sequestra- tio, *ib.* Depositum privatum quid, *ib.* Et quotu- plex, *ib.* Obligationes depositarii, 123. Tenetur ea diligentia illud custodire, qua proprias res, *ib.* Nec potest uti re deposita, *ib.* Sine consensu de- ponentis, *ib.* Tenetur eam reposcenti sine mora restituere, *ib.* Etiam ante tempus statutum, *ib.* Contra depositum, non admittitur compensatio, vel deductio, 126. Etsi aliter fuerit conventum, *ib.* Quid in foro conscientiæ, *ib.* Enarrantur casus in quibus depositum non statim est restituendum, *ib.* Qualiter probetur depositum casu deperiisse, 130. Quid si notorie constet de casu fortuito, *ib.* Ec- clesia, vel monasterium, an teneantur ex depo- sito penes rectorem, 131. Præsertim, si capitu- lum consensit, *ib.* Aut res deposita in utilitatem Ecclesiæ fuerit conversa, *ib.* Actio ex deposito quæ oriatur, *ib.*

DEROGATIO legis quid, et quomodo differat ab abrogatione, et irritatione legis, I, 202.

DESTITUTIO testamenti quid, et quomodo fiat, IV, 535.

DETERIORATIO rei emphyteuticæ, an et quando privet emphyteusi, IV, 241.

DETRUSIONIS in monasterium poena hodie mutata est ad triremes, vel perpetuos carceres, VI, 438.

DEUS est unus, verus et æternus, etc., I, 75.

Homines in sacra Scriptura quandoque vocantur

dii, et quomodo, *ib.* Diabolus vocatur deus hujus sæculi, quomodo, 77. Prioritas originis in divinis quid importet, *ib.* Deus est creator omnium visi- bilium, et invisibilium, *ib.* Quomodo creaverit omnia simul, *ib.* Deus dicitur pro nobis passus, crucifixus, mortuus, etc., 81. Idque ob commu- nicationem idiomatum, et cur, 82.

DEVOLUTIONIS jure quomodo conferantur beneficia, III, 492.

DIABOLUS vocatur Deus hujus sæculi, I, 77. Diaboli lapsus ostenditur, *ib.* Diaboli non sunt ex natura sua mali, sed a Deo creati boni, 78. Cur solius hominis lapsi, non item diaboli, sunt ange- lorum peccantium redemptio facta fuerit, *ib.*

DIACONISSÆ quæ, I, 443.

DICTA testium benigne sunt interpretanda, ne perjurii reatu notentur, III, 30. Dictum unius facile sequitur multitudo, 37.

DICTIO, vel *circa*, quantum temporis importet, I, 406. Dictio A quando stet exclusive, vel in- clusive, 408. Dictio quælibet in lege debet ali- quid operari, V, 108.

DIES more Romano a media nocte incipit, II, 313. Dies naturalis et artificialis quando in- cipiatur, *ib.* Dies festi quando incipere debeant, *ib.* Præceptum de observandis diebus festis datur, 312. Vide *Feria*. Dies tota cedit citato, 426. Dies cœpta, quando habeatur pro completa, V, 24. Dies interpellat pro homine, IV, 341.

Diei festivi nomine, quo possunt conferri or- dines minores, ac virtute privilegiorum etiam majoris, an comprehendatur festum duplex, I, 444. Notabilis declaratio sacre Congregationis quoad hoc, 443. Dies festos ab ordinariis præ- ceptos tenentur regulares etiam exempti servare, et qua ratione, II, 20.

DIETA quid, III, 556, V, 164.

DIFFAMATIONIS iudicium. Vide infra *Lex diffamari*.

DIFFICILIA non reputantur inter impossi- bilia, VII, 32.

DIFFINITOR in ordine fratrum minorum, qui non vult convenire in diffinitorio, est privatus officio suo, neque fit subrogatio alterius patris, I, 352.

DIGNITAS quid, III, 470. Dignitates majores et principales, quæ vi concordatorum Germaniæ reservantur Papæ, quæ, III, 592. Dignitas, et honor sunt præmium virtutis, 182.

DIGNUS et dignior respectu beneficii ecclesias- tici qui, I, 359. Major dignitas eligendi unde men- suranda, *ib.* Non nisi digni eligendi sunt ad præ- laturas, et beneficia ecclesiastica, *ib.* Peccant mor- taliter, qui nisi quos digniores, et Ecclesiæ magis utiles judicaverint, ad Ecclesias promovent, *ib.* At procedit istud non solum in episcopis, sed etiam in habentibus jurisdictionem quasi epis- copalem, 360. Imo et in removendis ad Ecclesias parochiales, *ib.* Saltem quando promovetur quis ad beneficium omisso notabiliter digniori, secus, si excessus sit modicus, 361. Et quid dicendum

de beneficiis simplicibus, 362. *Dignus, Dignior*, hæc verba in concilio Tridentino, sunt idem, 361. Eligentium indignum quæ sint pœnæ a jure statutæ, 363. Vide *Eligentes*. Dignum magis trahit ad se minus dignum, II, 177.

Dignior quis sit? et an præsentari debeat, V, 127.

DILATIO quid, et quotuplex, II, 300. Dilatio generatim, *ib.* Et judicialis, quæ, *ib.* Hæc debet continere justum temporis intervallum, *ib.* Conceditur tam actori, quam reo, *ib.* Dilationes judiciales sunt multiplices, quarum viginti quatuor recensentur, *ib.* Dividuntur ex parte causæ efficientis in dilationes legales, 301. Judiciales, seu arbitrarias, *ib.* Et in conventionales, et quid sint, *ib.* Spectando tres iudicii partes, qualiter dilationes dividantur, *ib.* In præsentis titulo solum agitur de dilationibus citatoriis, et deliberatoriis, 302. Nec tamen is congrue huc collocatus fuit, *ib.* Referuntur causæ ob quas concedi solent dilationes, *ib.* Dilationum materia ubique est amputanda, et qualiter, *ib.* Dilatio petenda est, et concedenda a iudice pro tribunali sedente, et causa cognita, etc., *ib.* Quid secus si fiat, et pars adversa non contradicat, *ib.* Dilationes et seriæ in quo differant, 310. Dilatio citatoria, quid, 302. Ejus terminus non debet esse nimis brevis, *ib.* Quid, si necessitas aliud requirat, 303. Citatus una vice non peremptorie, si non compareat, post intervallum saltem decem dierum, iterum citandus est secunda, et tertia vice, *ib.* Potest tamen iudex moderari dictum terminum dilationis citatoriae, *ib.* Enumerantur causæ justæ abbreviandi intervalla citationum, *ib.* Atque easdem prolongandi, *ib.* Termini dilationum a jure constituti, hodie communiter non servantur, 304. Omnes dilationes hodie videntur arbitrariæ, et quomodo, *ib.* Dilationes deliberatoriæ quæ, *ib.* Dantur reo, non actori, et cur, *ib.* Limitatur hoc posterius, *ib.* Tempus dilationum deliberatarum, de jure est viginti dierum, *ib.* An istos possit iudex minuire, *ib.* Ex causa rationabili potest illud tempus prolongari, *ib.*

Dilatio deliberatoria non datur reo, quando per litteras citatorias potuit plene instrui, ac deliberare, II, 305. Practica excludendi dilationes deliberatorias, ejusque declaratio, *ib.* Dilatio probatoria, quid, *ib.* De jure communi quale tempus habeat pro termino, *ib.* Tempus ejusmodi censetur arbitrarium, et qualiter, *ib.* Quoad concedendas dilationes probatorias est servanda æqualitas inter actorem et reum, *ib.* Dilationes probatoriæ in causis criminalibus reo ter, accusatori bis conceduntur, 306. In causis vero civilibus regulariter sunt peremptoriæ, nec nisi semel conceduntur, *ib.* Fallit hoc posterius, si antea aderat justum impedimentum probandi, *ib.* Vel si novæ probationes supervenerint, *ib.* Et tunc potest concedi dilatio probatoria, non solum secunda, sed etiam tertia, et quarta, 307.

Ad quartam tamen requiritur solemnitas legalis, et qualis, *ib.* Hæredi, vel successori alterius indistincte nova dilatio danda est, *ib.* Plures illæ dilationes conceduntur gradatim ex graviore causa, *ib.* Valet dilatio probatoria, quæ datur partibus præsentibus, et non contradicentibus, *ib.* Imo potest omitti solemnitas legalis ad quartam requisita, *ib.*

Dilationes diffinitoriæ quæ, II, 308. Hæc non sunt peremptoriæ, potestque iudex sententiam differre in sequentem diem, *ib.* Dilationes executoriæ quæ? et quantæ sint, *ib.* Hæc in actionibus regulariter sunt quatuor mensium, *ib.* Potest tamen iudex istud quadrimestre ex causa abbreviare, vel prorogare, *ib.* Non habent locum in actionibus realibus, *ib.* Dempto certo casu, *ib.* Nec actionibus criminalibus, *ib.* Fallit hoc in certis casibus, *ib.* Dilationis prorogatio quid, 309. Non fit nisi termino prioris dilationis, *ib.* Nequit prorogari prima dilatio probatoria, *ib.* Bene tamen quarta ex causa legitima, *ib.* Sicut et aliæ a iudice datæ, *ib.* Iudex post elapsam prioris dilationis terminum, an possit invita parte alium concedere, *ib.* Dilationis effectus primarius est, quod ea pendente conquiescat officium iudicis, 310. Limitatur hoc, *ib.* Alius dilationis effectus, *ib.* Tempora dilationum sunt continua, *ib.* Dilatio absentis concessa non currit, nisi a die intimationis, *ib.* Dilatio sponsaliorum quando solvat illa, V, 356.

DIMINUTIO beneficiorum quot modis fiat, IV, 80. Fit per impositionem oneris, 81. Estque prohibita, *ib.* An possit prælatus cum capitulo imponere honestum onus præbendæ, *ib.* A noviter receptis ad beneficia nihil potest recipi, 83. Nec valet consuetudo in contrarium, 84.

DIOECESANI nomine quis veniat, II, 1, 2. Ob identitatem rationis hoc nomen quandoque extenditur ad alium ordinarium, 2. Diœcesis nomine in materia strictæ interpretationis, non comprehenditur civitas episcopalis, I, 237.

DIOECESIS suæ appellatione, in dubio intelligitur diœcesis domicilii, II, 208. Diœcesis nomen debet exprimi in supplicatione, V, 586. Exprimatur in litteris apostolicis, 585.

DISCIPLINA ecclesiastica quæ, I, 275. Cur appelletur *Nervus disciplinae ecclesiasticæ*, *ib.*

DISCRETIO est mater omnium virtutum, V, 605.

DISMEMBRATIO beneficii quid, IV, 85. Est prohibita, *ib.* Valet tamen ex justa causa, *ib.* Et quæ hæc, *ib.* An et quando ad eam requiratur consensus capituli, 86. Requiritur ad eam vocatio rectoris Ecclesiæ, *ib.* Beneficia curata non possunt dismembrari, ut eorum fructus beneficio simplici applicentur, *ib.*

DISPARITAS cultus quid sit? et quomodo dirimat matrimonium, V, 385. Inter fideles cum infidelibus dirimit, *ib.* Nisi Papa dispenset, *ib.* Non item cum hæreticis, *ib.* Est tamen illicitum matrimonium catholici cum hæretico, 386. Nisi hæ-

reticus promittat post matrimonium fieri catholicus, *ib.* Et justa causa subsit hæresis abjurationem differendi, *ib.* Etiam in locis, ubi hæretici cum catholicis permixti vivunt, illicitum est matrimonium inter illos, 387. Doctrina practica circa hoc, 388.

DISPENSARE in pœnis post latam sententiam ordinarie non possunt iudices, et superiores, VI, 330. Dispensare secum ipsis an possint superiores, præsertim Papa, IV, 31. Item an possint suis confessariis committere, ut ab eis absolvantur, vel dispensentur, 32. Dispensatio quid? et a quo fieri possit, V, 77. Dispensatio super pluralitate beneficiorum. Vide *Beneficiorum pluralitas ex dispensatione*.

Dispensandi potestas competens Papæ super impedimentum matrimonii, V, 543. Potestas dispensandi super quovis impedimento impediende, *ib.* Etiam ex sponsalibus, vel voto proveniente, 544. Item super impedimentis jure ecclesiastico dirimentibus, *ib.* Enarrantur hæc *ib.* Dispensat in his valide, sed non licite absque causa, *ib.* Nequit Papa dispensare super impedimentis jure divino dirimentibus, *ib.* Recensentur hæc impedimenta, *ib.* Dispensandi potestas competens nuntiis apostolicis quæ, *ib.* Competens episcopis super impedimentis matrimonii, 545. Possunt pro utroque foro dispensare super impediende impedimento sacrati temporis, et vetiti, *ib.* Item super votis non reservatis, *ib.* Minime vero in reservatis, *ib.* Excepto casu urgentis necessitatis, *ib.* Regulariter loquendo, nequit episcopus dispensare super impedimentis dirimentibus, *ib.* Bene vero in casu extraordinario concurrentibus certis conditionibus, quibus, *ib.* In nullo casu dispensare potest episcopus jure ordinario pro foro externo super impedimentis dirimentibus, 546. Episcopus concedi solent speciales facultates dispensandi, etiam pro foro externo, 547. Enarrantur impedimenta, *ib.* Si dispensant episcopi pro foro externo, debent aliqua necessario observari, et quæ, *ib.* Allegantur speciales facultates et privilegia episcopis concedi solita, *ib.* Debent dispensationem in scriptis expedire, et quomodo, 549. Secus, quando pro foro interno dispensant, *ib.* Super impedimento consanguinitatis, et affinitatis, vi specialis privilegii dispensant cum solis pauperibus, super reliquis impedimentis etiam cum non pauperibus, *ib.* Episcopus etiam vi privilegii dispensare non potest sine causa, *ib.* Quæ causæ pro foro externo sufficiant, 550. Debet episcopus allegatam dispensandi causam examinare, *ib.* Ex privilegio dispensat episcopus in iisdem casibus, et ex eadem causa ex qua pontifex, 570. Secus est si dispensat pro interno foro, 550.

Dispensandi potestas competens capitulo, V, 550. Competens vicario generali, nequit iste sine speciali mandato episcopi dispensare super impedimentis occultis in foro interno, super qui-

bus potest episcopus, *ib.* Multo minus super iis, super quibus episcopus ex privilegio dispensat pro foro externo, 551. Potest tamen episcopus vicario generali communicare potestatem dispensandi, quam habet ex privilegio, *ib.* Et jure ordinario, *ib.* Requiritur tamen mandatum speciale, et non sufficit generale, *ib.* Observatio practica circa hoc, 552.

Dispensandi potestas regularibus competens vi privilegiorum super impedimentis matrimonii, et debiti conjugalibus, V, 649. Possunt mendicantes dispensare super quovis impedimento voti non reservati, *ib.* Recensentur talia vota, *ib.* Non possunt dispensare super omnibus, super quibus jure ordinario possunt episcopi, *ib.* Possunt tamen post contractum matrimonium dispensare pro foro interno super impedimento occulto affinitatis etiam in primo gradu, 650. Probatur ex privilegio Leonis X, *ib.* Solvuntur argumenta adversariorum, *ib.* Consulitur moderatus usus, et utilis praxis hujus privilegii, 652. Privilegia dispensandi pro certis locis, 653. Qualiter possint dispensare super debito conjugalibus. Vide *Debitum conjugale*.

Dispensare ut possit episcopus requiruntur plures conditiones, et quæ, 552. Debet esse impedimentum occultum, *ib.* Quando dicatur occultum, *ib.* Requiritur etiam gravis causa, seu magna necessitas, 553. Necessitas debet esse urgens, ita ut ratione illius non possit haberi, vel expectari dispensatio Roma, *ib.* Vel ab alio habente specialem facultatem, 554. Prætensa paupertas non facit hanc necessitatem, *ib.* Causa urgens qualis censeatur, *ib.* Talis est etiam periculum incontinentiæ, *ib.* Item requiritur, ut matrimonium iam sit contractum bona fide, 555. Quando dicatur bona fide contractum, *ib.* Non sufficit mala fides unius, 556. Requiritur insuper, ut præmissæ sint denuntiationes, *ib.* In casu valde extraordinario potest episcopus dispensare super occulto impedimento etiam ante matrimonium, *ib.* Narratur talis casus, 557. Id etiam procedit in voto, *ib.* Concurrentibus prædictis conditionibus potest episcopus dispensare super quovis impedimento super quo dispensare potest, et solet Papa, *ib.* Hæc conditiones non requiruntur, quando vi privilegii dispensat, *ib.*

Dispensatus in uno, quando censeatur etiam dispensatus in altero, VII, 71.

DISPENSATIO quid, I, 195. Facta sine causa, dissipatio est, non dispensatio, *ib.* Dispensatio est vulnus juris, ac proin stricte accipienda, *ib.* Solvitur notabilis objectio, 196. Potestas dispensandi, e contra est favorabilis, et late interpretanda, 195, 499. Dummodo hæc nulli sit præjudicialis, nisi concedenti, 195. Papa, vel episcopus, quando possit dispensare? Vide *Papa episcopus*. Potestas dispensandi data est in ædificationem, non in destructionem, 197. Dispensatio in lege superioris invalida est, si fiat absque justa causa, 201. Quid, si fiat in lege propria, *ib.* Dispensationes

concessæ circa unum duntaxat actum, proprie non sunt privilegia, et cur, 220. Si pro impetratione dispensationis plures allegentur causæ motivæ, quarum una duntaxat est vera, vel falsa, an valeat dispensatio, 249. Vide *Rescriptum*. Dispensatus ad ordines ante legitimam ætatem, non est dispensatus ad beneficium parochiale, 355. Dispensationem denegante episcopo, quando est debita, potest dispensare archiepiscopus, 427. Dispensatio cum illegitimis est strictæ interpretationis, 492. Inferuntur complura corollaria, *ib.* Vide *Illegitimorum*.

Dispensatio super impedimento consanguinitatis a quo, ex qua causa, in quo gradu, et cum quibus fieri possit ac debeat, V, 505. Et super impedimento affinitatis, 567. Et super impedimento cognationis spiritualis, 569. Super impedimento criminis cum quibus, et ex qua causa fiat, *ib.* Item super impedimento voti, 570. Dispensatio facilius fit cum nobilibus, et divitibus, quam aliis, 564. Dispensatio ne sit subreptitia, vel obreptitia, quænam exprimi debeant in supplicatione, 571. Vide *Exprimenda*. Dispensationis Papalis litteræ. Vide *Litteræ dispensationis Papalis*. Dispensatio commissa alicui subdelegari alteri non potest, 612. Dispensare in radice matrimonii quid sit, 614. Dispensatio in forma pauperum quid? quomodo procurari, et fieri debeat, 616. Vide *Forma pauperum*. Dispensatio pro foro interno, 626. Datur a sacra poenitentia super solis et omnibus impedimentis occultis, *ib.* Limitatur aliquo modo quoad impedimentum consanguinitatis, *ib.* Causæ ob quas dispensat, *ib.* Quænam in supplicatione pro solo foro interno exprimi debeant, *ib.* Modus supplicandi pro foro interno, 627. Supplicationum formulæ, *ib.* Dispensatio apud episcopum pro foro externo quomodo procurari possit, et debeat. Vide *Praxis*, etc. Dispensatio apud episcopum pro foro interno quomodo procurari possit ac debeat. Vide *Praxis*, etc. Dispensatio per episcopum pro foro externo, et pro foro interno. Vide *Praxis capiendi informationem, et dispensationem*. Et praxis concedendi et expediendi dispensationem per episcopum; dispensationis episcopalis formula pro foro externo, dum per delegatum fit, 642. Alia formula, quando ipse dispensat in persona, 643. Alia formula pro foro interno, 647. Dispensationem super impedimento procurare tenetur sponsus, vel sponsa ex culpa sua præbens causam impedimenti, 373. Dispensare in denuntiationibus quinam possint, 398.

Dispensatio in irregularitate, ut sic, a quo fieri debeat, VI, 562. Papa in quavis dispensat, *ib.* Episcopus quoque in quavis, quæ provenit ex delicto occulto, excepto homicidio, *ib.* Quod idem potest capitulum sede vacante, *ib.* Prælati regulares, saltem mendicantes, cum subditis dispensare possunt, saltem pro foro conscientiæ, in quavis irregularitate, etiam ex homicidio occulto proveniente, *ib.* Dispensatio in irregulari-

tate ob reiteratum baptismum a quo fieri possit, 332. Et in pœnis abortus a quo, 339. In irregularitate ex homicidio secuta, et quavis alia dispensat Papa, 376. In secuta vero ex homicidio sive injusto, sive justo auctoritate publica commisso dispensare requirit episcopus, 377. Bene vero in irregularitate secuta ex homicidio ob sui et aliorum defensionem facto, non servato moderamine inculpatae tutelæ, *ib.* Sicut etiam in secuta ex homicidio casuali occulto, 378. Quando cumque homicidium jam est publicum aut deductum ad forum contentiosum, nequit episcopus in irregularitate dispensare, *ib.* Potest dispensare in irregularitate proveniente ex mutilatione occulta, *ib.* Superiores regulares possunt cum subditis suis dispensare in quavis irregularitate, ex occulta mutilatione, vel homicidio etiam directe intento dispensare, 379. Quando homicidium ad propositum dicatur occultum, *ib.* Et quando deductum ad forum contentiosum, *ib.* Dispensatio in pœnis simoniæ a quo fieri possit, 217. Et quomodo executioni mandari debeat, 218. Dispensare cum hæreticis, quibus et quomodo concessum, ac prohibitum sit, 242.

DISPOSITIO specialis derogat generali, VII, 84. Dispositiones causarum piarum an, et a quo mutari possint, IV, 549. Quomodo executioni mandari possint, ac debeant, *ib.*

DISPUTATIONES publicæ in ecclesiis sunt licitæ, V, 218.

DISSOLUTIO sponsaliorum ex quibus causis fieri possint, V, 353. Recensentur breviter causæ dissolvendi sponsalia, *ib.* Sponsalia puberum etiam jurata, mutuo consensu dissolvi possunt, *ib.* Non item impuberum, *ib.* Mutuo consensu etiam licite solvuntur sponsalia, *ib.* Si nulla intervenit fraus, vel metus injuste incussus, 354. Doctrina practica, *ib.* An requiratur auctoritas judicis, *ib.* Discessus unius a sponsalibus præbet etiam alteri causam discedendi, *ib.* Potest tacite, vel expresse fieri recessus, 355. Solvuntur sponsalia etiam per absentiam unius, *ib.* Si diutius abest, *ib.* Etiam si ex causa utili, vel necessaria absit, *ib.* Solvuntur instantiæ ex jure, *ib.* Possunt sponsalibus præfigi termini ad differendam, 356, et extinguendam obligationem, *ib.* Quid juris, quando nullus præfixus est terminus, *ib.* Si præfigitur terminus ad differendam obligationem, non solvuntur illo elapso, *ib.* Bene vero, si ad extinguendam apponatur, *ib.* Etiam per professionem religiosam solvuntur sponsalia, 357. Limitatio hoc in certo casu fraudis, *ib.* Per solum ingressum in religionem, professione non secuta, solvuntur sponsalia ex parte remanentis in sæculo, *ib.* Non item ex parte ingredientis, 358. Solvuntur etiam per suspensionem ordinum majorum, *ib.* Non item minorum, *ib.* Post sponsalia contracta non potest sponsus licite ordines sacros suscipere, *ib.* Votum emissum sacros ordines suscipiendi post sponsalia, illa non solvit ex parte votentis, bene vero

ex parte alterius, 360. Idem est de voto continentiæ, 361. Sponsalia solvuntur etiam per subsequens matrimonium, *ib.* Item per fornicationem solvuntur ex parte innocentis, non vero nocentis, 362. Sicut etiam ob oscula, et tactus impudicos a sponsa admissos, 363. Non item si ea committit sponsus, *ib.* Mutatio superveniens an, et quando solvat sponsalia? Vide *Mutatio*. Solvuntur ob superveniens impedimentum, 373.

Dissolutio sponsalium ex se non requirit auctoritatem judicis, 375. Bene vero accidens, *ib.* Et de jure speciale diocesium, *ib.* Aut quando causa dissolvendi est dubia, 376. Dissolutio sponsalium ex causis antea latentibus, et postea manifestis, efficax est, 372. Limitatur, 374. Laborans defectu oculo nocivo, matrimonium notabiliter reddente odiosum, tenetur illum ante matrimonium manifestare, *ib.* Secus, si defectus notabilis non est, *ib.* Qui sciens defectum occultum in aliquo contrahit cum eo sponsalia, censetur renuntiare juri suo, *ib.* Item si fornicatur cum eo, 375. Dissolutio sponsalium qualem requirat probationem, 376. Si substat impedimentum, sufficit concessio utriusque sponsi, *ib.* Imo unius matrimonium affectantis, *ib.* Item fama legitime probata, *ib.* Ac testimonium unius, *ib.* Dummodo jurato deponat, 377. Si causa dissolvendi non est impedimentum, requiritur probatio ordinaria, *ib.* Dissolutio sponsalium cujus expensis fieri debeat, 378. Dissolutio matrimonii. Vide *Divortium*.

DISTRIBUTIONES quotidianæ, earumque constitutio, ac perceptio, III, 452. Distributiones quotidianæ, seu præsentia, quæ, 453. Ex quibus constituantur, *ib.* Sunt principaliter institutæ ad promovendum cultum divinum, *ib.* Idque absque simonia, *ib.* Regula est, quod distributiones debeantur solis præsentibus, et interessentibus, 454. Non obstante consuetudine contraria, *ib.* Vel statuto, *ib.* Canonici duobus, vel tribus mensibus, juxta licentiam Tridentinam absentes non gaudent distributionibus, 455. Limitatur hoc in quibusdam casibus, *ib.* Quoad distributiones, quas absentes non fuerint lucrati, non valet remissio, *ib.* Episcopus eas remittens, punitur, 456. Ob absentiam amissæ accrescunt interessentibus, *ib.* Nisi in certa quantitate consistant, *ib.* Distributiones quotidianas in quibus casibus canonici absentes lucentur, 457. Requiritur ad hoc justa causa absentia, et licentia ordinarii, seu prælati, *ib.* Enamantur hujusmodi causæ, *ib.* Inter quas est infirmitas, *ib.* Cujus tempus non computatur inter tres menses a concilio permisos, dummodo non adsit consuetudo in contrarium legitime præscripta, 458. Solum capituli statutum non impedit infirmum canonicum a percipiendis distributionibus, *ib.* Si sanus consuevit interesse divinis, *ib.* Nec obstat, quod propria culpa infirmitatem contraxerit, 459. Quæ infirmitas sit sufficiens ad percipiendas in absen-

tia distributiones, *ib.* Ob corporalem necessitatem canonicus absens percipit distributiones, *ib.* Et quando, *ib.* Et ob evidentem ecclesiæ utilitatem, 460. Ut si mittitur ad concilium generale, provinciale, vel synodum diocesanam, *ib.* Aut curæ animarum incumbit, *ib.* Aut prosequitur lites, vel tractat communia negotia capituli, *ib.* Vel si universi redditus consistunt in quotidianis distributionibus, *ib.* Item si absens est ex privilegio papæ, 462. Ut si est auditor rotæ, *ib.* Vel inquisitor hæreticæ pravivatis, etc., *ib.* Eisdem lucrantur missi ab episcopo ad limina apostolorum, 463. Nec non si habent statutum a pontifice confirmatum, *ib.* Ac tandem canonici habentes præbendam theologalem, *ib.*

DIVERSITAS pœnarum a jure statuta dat optionem episcopo, VI, 399.

DIVISIO beneficiorum quid, IV, 85. Est prohibita, *ib.* Nisi subsit causa rationabilis, *ib.*

DIVORTIUM matrimonii quoad vinculum an, et quot modis fieri queat, V, 500. Fit professione religiosa in matrimonio rato, *ib.* Non item dispensatione pontificia, 501. Solvuntur objectiones adversariorum, *ib.* Fidelium matrimonium consummatum nulla ratione solvi potest quoad vinculum, 502. Quia est de jure divino, *ib.* Et significat unionem Christi cum Ecclesia, et Verbi cum carne, 503. Solvitur objectio hæreticorum, *ib.* Divortium matrimonii infidelium, et hæreticorum quoad vinculum, *ib.* Remissive. Divortium matrimonii quoad vinculum quid, et quales probationes requirat, *ib.* Conjuges etiam certi de nullitate matrimonii non possunt propria auctoritate discedere in foro externo, *ib.* Quid juris, si pars una discedat, *ib.* Judex non potest, nec debet conjugibus facile credere, nisi adsit sufficiens probatio, 504. Per testes juratos omni exceptione majores, *ib.* Si notorie constat de nullitate matrimonii, debet judex etiam nemine accusante illud dissolvere, *ib.* Vel de nullitate inquirere, quando non notorie constat, *ib.* In dubio de valore matrimonii, pronuntiat pro eo, *ib.* Sciens nullitatem matrimonii, nec petere, nec reddere potest debitum, etsi episcopus jubeat, *ib.* Imo tenetur contra judicis mandatum propria auctoritate discedere, si absque periculo incontinentiæ, vel peccati alterius cohabitare nequit, 505. Limitatur, *ib.* De divortio hæreticorum et infidelium, *ib.* Remissive. Divortium, seu dissolutio matrimonii quoad torum et cohabitationem quid sit, *ib.* Potest fieri vel mutuo consensu conjugum, *ib.* Vel etiam invito altero, 606. Causæ, ob quas fieri potest divortium, quoad torum, *ib.* Divortium quoad torum ad fornicationem spiritualem, seu discessum unius a vera religione, vel incitationem ad peccatum, potest alter facere propria auctoritate, *ib.* Si religionem ingredi velit, *ib.* Idem est, si ab altero conjuge ad peccatum grave incitatur, 507. Saltem quoad forum internum, *ib.* Secus quoad forum externum, *ib.* Divortium quoad torum ob viri sevitiem, ex qua